

DE NIEUWE STANDAARD
IN FAMILIEVERMOGEN

Tien jaar na de kredietcrisis

met

Kees de Kort en Vital Jansen (Clavis)

10 okt
2018

Essentie van een crisis

Essentie van een crisis:

- Een crisis komt nooit uit de lucht vallen, maar heeft altijd een lange voorgeschiedenis en is meer voorspelbaar dan u denkt. Niet de details natuurlijk, maar wel dat er iets groots en onprettigs op komst is.

Oorzaak van de kredietcrisis in 2008

Oorzaak kredietcrisis in 2008:

- Het in de loop van de jaren daarvoor totaal verdwijnen van ieder risicobesef in de financiële wereld. Alles kon, alles mocht en gek was niet gek genoeg. Het kon niet meer misgaan, het vertrouwen was maximaal en risico veel te goedkoop geworden.

Prijs van risico

Prijs van risico:

- Als de prijs voor risico gedaald is naar ongeveer nul, kan er daarna maar één ding gebeuren: risico wordt duurder, met alle consequenties voor de prijzen van de onderliggende producten van dien.

Start crisis

Start crisis:

- De crisis begon niet met de val van Lehman in september 2008, maar begin augustus 2007 toen duidelijk werd dat de Europese banken elkaar niet meer vertrouwden. De geldmarkt ging vervolgens op slot ging en de ECB moest ingrijpen.

Herprijzing risico

- Herprijzing risico (=de essentie van de crisis) gaat van start.
- Eerst dus in de machinekamers van de financiële instellingen (geldmarkt / creatieve producten) waar de verliezen fors opliepen en maakten dat die banken 'gered' moesten worden.

De crisis muteert

- De bankencrisis muteerde razendsnel in een crisis op de financiële markten die weer muteerde in een forse economische recessie.

Twee processen

Twee processen kwamen op gang:

1. de autoriteiten probeerden het tij te keren.
2. de financiële markten gingen op zoek naar andere verkeerdd geprijsde beleggingen.

Gevolgen

Gevolgen:

- Middels een Keynesiaans bestedingsbeleid (begrotingstekorten) en renteverlagingen kwam het economisch herstel vrij snel op gang.
- De financiële markten vonden inderdaad wat gezocht werd (verkeerd geprijsde risico's), met nieuwe koersdalingen als gevolg.

Belangrijkste lessen van de crisis

Belangrijkste crisis-lessen:

- De financiële posities van de banken moesten zo snel mogelijk versterkt worden.
- De invloed van de financiële markten op de economie kan veel groter zijn dan eerder voor mogelijk werd gehouden.

Griekenland

Griekenland:

- Een kleine bevolking, heel veel schulden, een reusachtig begrotingstekort en een lage rente (= te goedkoop risico). Eind 2009 / begin 2010 kregen de financiële markten daar oog voor. De eurocrisis van 2011 – 2012 was wat uiteindelijk volgde.

Consequenties?

- Het vertrouwen van de financiële markten, het publiek en het bedrijfsleven kwam opnieuw zwaar onder druk te staan en daarmee uiteraard ook het economische herstel in de eurozone.

Enter Mario Draghi

- Met de ontwikkelingen uit 2008 in gedachten sprak Draghi in juli 2012 de nu historische woorden: 'we'll do whatever it takes'.
- De rust op de financiële markten keerde terug en het economische herstelverhaal kwam weer op gang.

Optreden ECB vanaf 2012

ECB vanaf 2012:

- 'we'll do whatever it takes' werd in de praktijk 'we gaan er alles aan doen om de financiële markten te vriend te houden'. En zo kregen we behalve gratis geld ook het grootschalige aankopen van obligaties met de bijhorende negatieve / extreem lage langere rentes.

Gevolgen beleid ECB

Met als gevolg:

- In ieder geval geweldige tijden op de financiële markten en op alles waar goedkoop geld een verschil maakt. Denk bijv. aan de huizenmarkt.

Voor alle duidelijkheid

Voor alle duidelijkheid:

- In de zomer van 2012 kon dus nog helemaal niemand zich voorstellen dat negatieve rentes en voor € 2.500 miljard obligaties kopen überhaupt mogelijk waren, maar anno 2018 is dit 'normaal' geworden.

Go Figure!

Wat nu?

- De markten gaan ervan uit dat de ECB een extreem marktvriendelijk beleid blijft voeren, maar de ECB zelf is langzaam maar zeker aan het inzien wat de 'bijvangst' van dat beleid is.

Neveneffecten van het monetair beleid

Neveneffecten monetair beleid:

- sparen zinloos, pensioenen onder druk
- uitstaande schulden sterk toegenomen
- ongelijkheid veel groter
- risicobesef opnieuw plusminus nul
- ECB heeft zichzelf buitenspel gezet

Mondiale economische kader anno nu

- Licht afzwakkende economische groei met toenemende risico's (handelsconflict, Brexit, politieke risico's, problemen opkomende markten).

Dilemma

- De economische realiteit wordt langzaam iets minder prettig met de bijbehorende waarschuwingen en de centrale banken krijgen meer oog voor de neveneffecten van hun beleid.
- Precies twee van de belangrijkste steunpilaren van de financiële markten worden nu ondermijnd.

Op herhaling

- Deze (onprettige) realiteit gaat natuurlijk zo lang mogelijk ontkend worden, maar net als 10 jaar geleden komt er een aanleiding die een nieuwe herprijsing van risico van start laat gaan en een volgende spiraal omlaag op gang brengt.

Ook in Nederland?

- Ja. In Nederland gaat het nu echt beter dan in veel andere landen, maar we kunnen ons nooit onttrekken aan ontwikkelingen op andere plaatsen en markten. Verstoringen / problemen kunnen zich makkelijk en razendsnel verspreiden (communicerende vaten).

Is dit alles?

Is dit alles?

- Nee. Omdat de uitgangsposities nu slechter zijn dan een decennium geleden, de centrale bankiers zichzelf buitenspel gezet hebben en het vertrouwen van publiek / bedrijven toch al kwetsbaar is, mag u zelf bedenken hoe het een volgende keer gaat uitpakken.

Wat kunt u nu doen?

Wat kunt u nu doen?

- A. een struisvogel gaan imiteren
- B. hierover nadenken en zelf op zoek gaan naar de series feiten / berichten die de persberichten / kranten niet halen.
- C. contact opnemen met Clavis en overleggen wat in uw situatie nu verstandig is om te doen.

Waarschuwing!

'Don't try to pick pennies in front of a steamroller!'

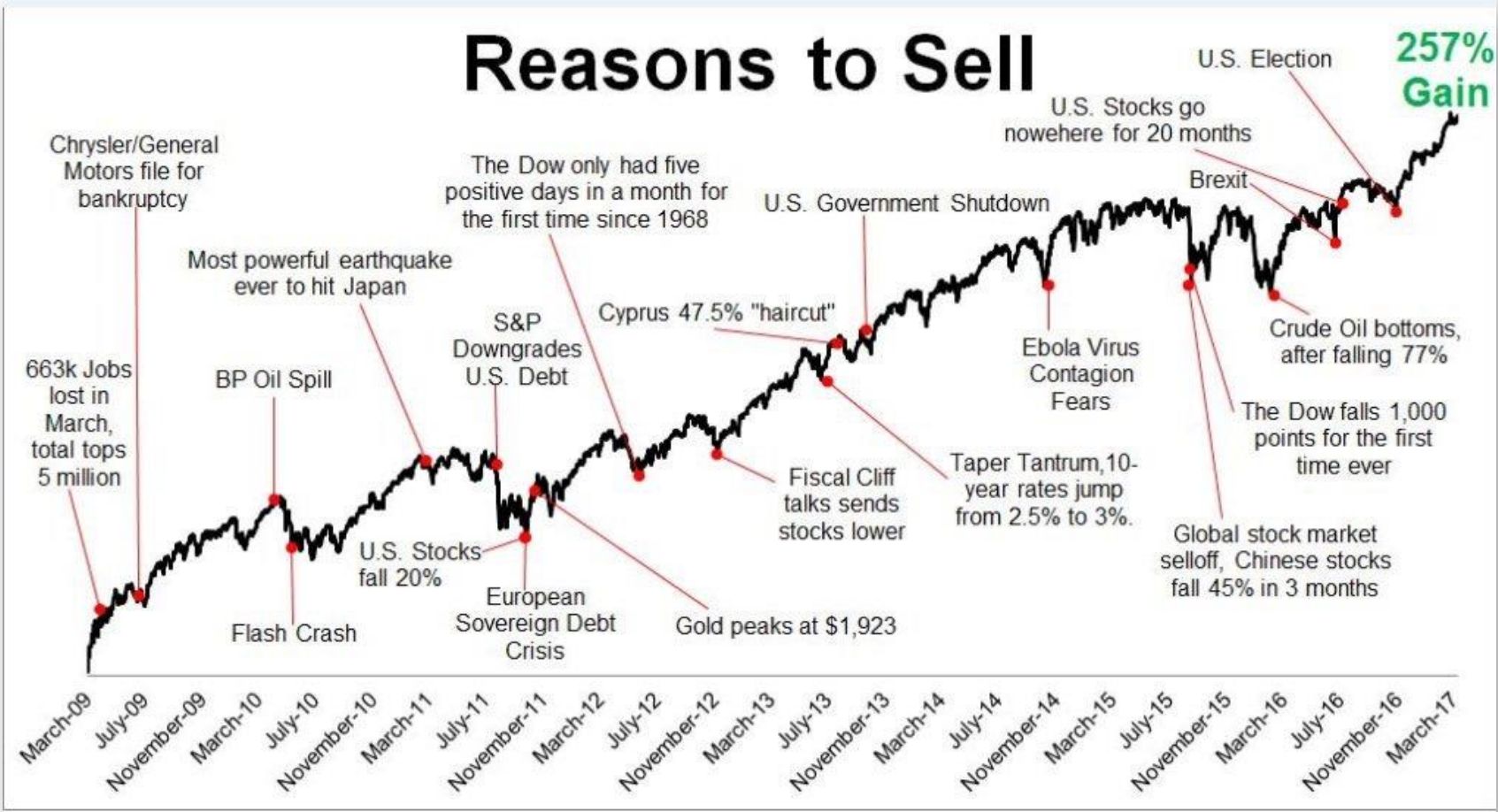

Tien jaar na de kredietcrisis

met

Kees de Kort en Vital Jansen (Clavis)

Climbing the wall of worry

Clavis Vermogensbeheer

De vloed heeft alle boten opgetild

- Actief beheer
- Focus op kwaliteit
- Oog voor risico's

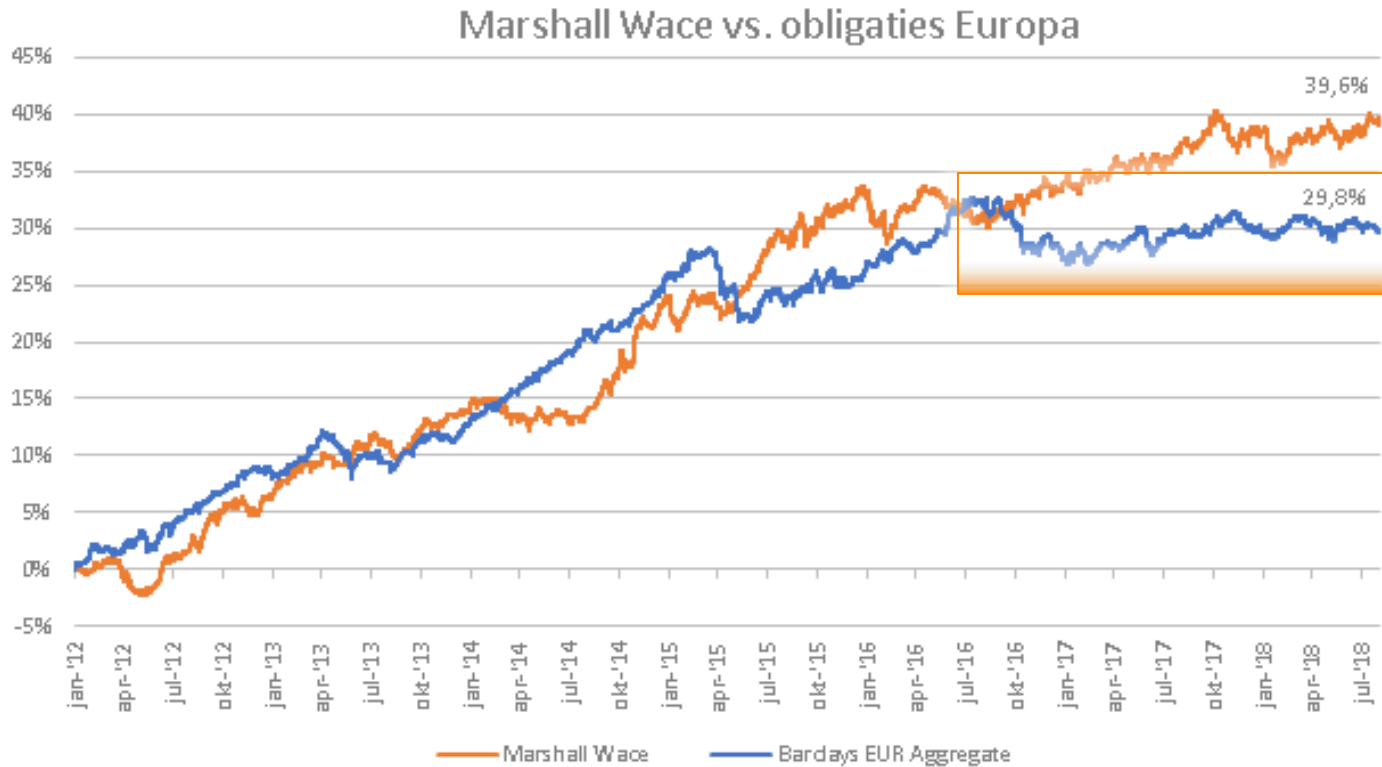
Clavis Vermogensbeheer

- Actief beheer
- Focus op kwaliteit
- Oog voor risico's

Alternatieven voor obligaties

- Flexibel en niches

Team vermogensbeheer

Clavis in beeld

VERMOGENSBEHEER BIJ CLAVIS

<https://www.clavis.eu/vermogensbeheer.asp>

Bedankt!

Clavis

Kees de Kort

073 744 0007

VJ@clavis.eu

